

APIQHUUTIT KIUDJUTILLU - Ubluq-Tamaat Ilihalihaliqtunun

A: Huuq havagvik pipkailiqqa ubluq-tamaat ilihalihaaliqtunun?

K: Ubluq-tamaat ilihalihaaliqtunun (FDK) tunidjutiniaqtait ilihagtun pidjutinik amigaitqijanun iliharutikhanun angiliharutikhainnin qaujihimadjutinik ajuiqhimadjutiniklu pidjutilgit Inuit uqauhianun pitquhianullu, taigurnirmun, kihitinun, taapkunungalu timikkut, inuuqatigiingnirnun ihumakkut aanniaqtailinirnun inuuhiriknirnullu. Ihivriurutait tautuktittun una FDK pilik hivitujunik ikajuutikhanik nutaqqanun itquhiinnun ajuiqharutainnullu. Nutaqat atiliuqhimajun FDKmi tautungnaqaqtun havagiami nakuutqijaujunik taigurnirnun, titirarnirnun kihitidjutinullu taapkunanga nutaqqanin atiliuqhimajunin ukunani nappainnaani-ublungani pinahuarutini. Hapkuat ikajuutit tautukhimajun talvuuna tidjutikkut Puqtunirmun 2mun.¹

A: Una FDK pinahuaruti pidjutiniaqqa nutaqqanik ahiniillutik ilamingnin akuniraaluk?

K: Amigaittun nunagijaujun tamaani Kanadami FDK pinahuarutimi pihimaliqhutik, hivullurutikhaq iliraqtauhimaliqtuq. Taimaalu, nutaqqat nutaqqiqivingni ilaujariqhimajun pinahuarutini aajikkiiikumik hivituniqarniani uvani FDKmi, hivituniqatqijaujungnarhijumiluunniit, taimaalu nutarautqijauplutik ukiunginni, piittumik ihuirutinikkut hulaqtinik.

Atauhiujumi huuq hivulliqpaangujumik pipkaidjutimik FDKmik Nunavunmi taimaa takujumajaami qanuqtun ilihagtun qanuriliurutainnik hunaniklu ihariagijauniarungnarhijun ikajuutikhainnik ilautillugin pinahuarutimi. Ilitturidjutit pihimajun hivulliqpaamin atuqtauniaqtun amitgaiqtijuummiqtirlugu una FDK pinahuaruti aallanun iliharvingnun nunallaanullu hivunikhani.

Nunalingni Ilihaqtulijiit Katimajiit taapkunanga hivulliqpaangujunin iliharviinni nunallaani uqaqtigijauhijumajun uvani FDKmi pinahuarutimi uqaqhimajullu naammagijaa taamna.

Q. Angiklijuummiqtirnia uumunga FDKmun pidjutiniaqqa nutaamik ilihautikhanik pinahuarutikhaniklu?

K: Angiklijuummiqtirniaq FDKmun tunnganiqaqtuq taapkunani tahamaniittuni ilihautini hailihimajun talvuuna nappaujumin-ublungani pinahuarutini. FDK angikliharniaqtait nakuujunik hulaqidjittit ukunani tahamaniittuni ilihautini pinahuarutinilu talvuuna pipkaqtillugin ilihagtun pidjutaitigun takitqijaujunik ikaarninik ilauqatigiigutiniklu ilihagatimngnun ilaijainilu iliharvuip havaktiinnilu.

Katimajut havaktiit, ilallgit Inuinnarnik ilihaijinik ajuittuniklu ilihalihaaliqtunun ilihaijiit tamaanin Nunavunmin, piluqtauhimajuq pivallialiuriami pitquidjutikhanik qanuqtun aturiam ilaliutihimajun

¹ Pihimajuq uumanga: <https://theconversation.com/children-gain-learning-boost-from-two-year-full-day-kindergarten-79549>

ilihaininrun ikaarnikhanik pipkaijaami una FDK pinahuaruti tunijuuq iliharnikkut-ikajurutitqaqtunik aturutinik ilihagtunun. Ukuat katimajut havaktiit pitquihimajuq taimaa una FDK pinahuaruti:

- akhuuqhailuni tamaatigun, ilaliutihimajukut pidjutimik pinahuarutinun tunnganiqaqtuuq uvani *Inuit Qaujimagatuqangiit* uppiridjutainni, taapkualluanilu *Inunnguiniq* uvanilu Inuit ukauhiani pitquhianilu;
- taimaittukhaq ulapqidjutini-tunnganiqarluni;
- akhuuqlugin ilaliutihimajun ilihaidjutikkut ikaarnikhainni uvani Inuit uqauhiani, taiguqtaarutainni nampainnilu; imaalu
- hivulliutiulugin iliharnirik taapkunani amigaittuni ilihautinik ilaujullu timikkut, inuqatigiingnirun ihumakkut aanniaqtailinirun inuuhiriknirnullu.

A: Qanuqtun una FDK hivulliqpaaq munarijauniaqqa?

K: Una FDK hivulliqpaaq munarijauniaqtuuq ihivriutaulunilu ilihautinik ajuiqtaujuunik. Apiqhuutit aallangajullu ilitturipkaidjutikkut katitirutikkut hulidjutit havaktauniaqtun angajuqqaani taapkuat nutarait ilauhimavaktun uvani hivullipaami, taapkuallu iliharvingni havaktiit ilauvaktun uvani hivulliqpaangujumi. Uqautait angajuqqaanin iliharvingnilu havaktiinnik katitiqtauniaqtun pidjutainni ukunani ilihautinik ajuiqtaujuuni. Ilihautit ajuiqtaujuun uumannga hivulliqpaamin ikajuqniaqtaa hivunikhami pidjutilirutaani uumani FDK pinahuarutimik.

A: Qanuriliuliqqat upalungaijarutikhainnun ikajurutikhanullu ilihaijinun ilaujun uvani FDK hivulliqpaami?

K: Ilihajiit ilauniaqtun uvani FDK hivulliqpaami pijun ajuiqhautinik Saptaipami 2023 Iqalungni. Uvani ajuiqharvingmi, ilihajiit pijun aajjiliuqhimajunik uuminga Ubluq-Tamaat Ilihalihaaqtunun Ilihajiit Makpiraanga, umingalu qaujiharutikkut ikajuutimik, pilluqhimajuq ikajutikhakkut ilihaijinik ikajuqhugillu upalungaijarnikkut iliharvingmingnik tuniplunilu maliktakhanik uvani hivulliqpaangujumi. Ilaujullu uvani, hapkuat ilihajiit tunihimajut aallakkiingnik iliharutikkut aturutikhanik pidjutit ikajurnikkut ilihagtun timikkut imaalu inuqatigiingnikkut-mihingnarutini pivallianirun, taapkunani pihimalirutainnik taiguarnirun nampainnullu ajuirutinik. Kingullikkut, ilaujun uvani Ubluq-Tamaat Ilihalihaaqtunun Havangnikkat Katimajiinni uvanilu Avikturhimanirni Iliharvingni Aulapkaidjutini (RSO) havaktiit tuniniaqtun ikajuutinik ilihaijinun ilaujun uvani hivulliqpaangujumi taimaatun ihariagijaukpat tunngaviani tamaani hivulliqpaangujumi.

A: Qanuqtun hivulliqpaangujun iliharviit tikkuaqtauhimavan?

K: Tallimat iliharviit tikkuaqtauhimajun ilaujaamingni uvani hivulliqpaangujumi, ilaujun:

- Nanook Iliharvik, Niagunnguq (Apex)
- Qaqqalik Iliharvik, Kimmirut
- Victor Sammurtok Iliharvik, Igluligaarjuk
- Inuglak Iliharvik, Tikirarjuaq
- Jimmy Hikok Iliharvik, Kugluktuk

DEAkut hapkunanin nunallaanin ilaupkaqtaujun ihumaliuqhugu pijumanirmiinnik ilaujaami uumani hivulliqpaami. Tamaita DEAkut ilaujun tunijun pigiaqtittidjutimik ikajuutimik ilaudjutimingnun.

Hapkuat iliharviit tikkuaqtauhimajun pipkaijaami pilik ilaupkaidjutinik tamainni pingahuni avikturhimanirni Nunavunmi taimaalu iliharviungmata ihiajinirnun ikitqijanik ajurnaitqijaniklu nutaanguqtirutikhanik pipkainikkut naamajukhanik inikhanik pipkaijaami FDKmik pinahuarutimik. Kingulliqpaakkut, pipkaijaami qaffiujunik iliharvingnik ilaujunik uvani hivulliqpaangujumik taimaatun munarittiarutikhainnun, tallimainnait iliharviit tikkuaqtauhimajun uumani pidjutimi.

Q. Qakugu FDK ilijauniaqqat iliharvinmi/nunallaamni?

K: Ilinniaqtuliqijikkut Havagvia pijuq kinguliriiktunik pidjutimik pipkainirmi uumani FDK aullaqtirluni uumani 2023-24 hivulliqpaangujumi uvani tallimani iliharvingni. Hivulliqpaaq kinguliriiktuni ikajurniaqtuq ilitturipkainirnun angitqijamik tamainni atuliqturutumik. Havagvik havaliqtuq naunaijarnirnun tamainni pijukhani qanruliurutikhanik hulidjutikhaniklu ihariagijaujun piliuriami naamadjutikhanik tamaani Nunavunmi iliharviinni inikhaqarianginni angiklijuummiqtirnianin talvanga nappanganin-ublumi talvunga ubluq-tamaat ilihalihaaliqtunun (FDK). Angiklijuummiqtirnia uvunga FDKmun piniaqtuq kinguliriiktirlugu pipkaijaami iliharviit ihuaqtukkut upalungaiqhimaanginni ukuallu akiit pijaanginni atauttikkuuqhimaittumik taimaatun pilluarutaujaangani havagvingmun. Havagvik uqaqatiginiqtaut DEAkut piliuriami ilanganik kinguliiqtummi 2mi qilamik una hivunikhaq iniqtaukpat.

Q. Qanuqtun iliharviit inikkuqittun angummadjutilluangittullu ikjuqtauniaqqat pipkaijaami FDKmik?

A: Ilinniaqtuliqijikkut Havagvia ilihimajuq tamaitaungittun iliharviit initujuun angummadjutijaaqtullu ikajuriami FDKmik. Havagvia ihivriuqhimajait iliharvingni-igluani ihagiarijainnik piliuliqtuqlu hivunikhamik ikajuriami hivunikhani atuqtipkailirnimun FDKmik tamainni aallani Nunavunmi iliharviinni. Hivunikhaq ilaqaqtaaqtuqlu nutaanguqtirnik angikliharutinik havaktikharnirniklu nutaanik ilihaijinik havaktukhanik ikajuriami tuniudjutaami FDKmik.

Q. Una FDK ilaliutihimava uvunga tadja iliharvingni Maniliqtuutikhani Naunaitkutaani?

A: Hii, una qangannuaq ihuaqhaqtaujuq iliharvingni maniliqtuutikhani naunaitkutaq piliuqtauhimajuq piqaqhuni pijaaqtaarnirnimun uuminga FDKmik pinahuarutimik ihumagidjutigiplugu. Una ihuaqhaqtauhimajuq naunaitkuti tunnganiqaqtuq ilihiaqtuni amigaitilaanginni (imaa, tamainni amigaitilaanginni ilihiaqtuni ilaujun iliharvingmi), taapkua ilalgit ilihalihaaliqtuni ilihiaqtunik. Ublumimun, havagvik atuqhimajuq naunaitkutaanik taimaatun ihuaqhaqhimaplugu ukununga nappaani-ublungani ilihalihaaliqtunun pinahuarutimun. Hivumuunikkut, pilimaiqtuq aallanguqtirluni ukununga iliharvingnun pipkaihimajun ubluq tamaat pinahuarutimik.

Q. Piqarniaqqa qujaginnaq pidjutiqaqtunik akiinnik angajuqqaanun pidjutaanin aallanguqtirnimun uvunga ubluq tamaat ilihalihaaliqtunun?

K: Imannaq, atauhiq ikajuutiinni uvani FDKmi taimaatun angajuqqaat ilihalihaaliqtuni-ukiuqaqtuni nutaqqani akiliqturungnairutaanik nappaanun ublumun nutaqqiqivingmun, pidjutiapluni akiinnik akiliriaqangittunik taapkununga.

A: Piqaaqqa tahamaniittunik FDKni pinahuarutini ahini Kanadami?

K: Hii, amigaittun nunagijaujun tamaani Kanadami atuqthimaliriiqhimajun FDKnik pinahuarutininik. Pilik 8nik aallani aviktuqhimaniinni ukiuqaqtunilu pipkaijun FDKnik (Newfoundland and Labrador, Prince Edward Island, Nova Scotia, New Brunswick, Quebec, Ontario, British Columbia unalu Nunatsiaq). FDK aturutainni hapkunani aallani nunagijaujuni tunihimajuq tunngaviginikkut kangiqhihimanikkut nakuuninginnik hapkunani pinahuarutini pipkaijaalu Ilinniaqtuliqijikkut Havagviani ilitturidjutikkut taapkunanga tahamaniittuni qaujhimadjutinin.